

Handläggare
Shahira Megahid
Telefon: 08-50825361

Till
Socialnämnden
2023-05-23

Remiss av Motion om att göra Stockholm till pilotkommun för Cure Violence-metodiken

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2023/149

Förvaltningens förslag till beslut

Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Centerpartiet har skrivit en motion där de, mot bakgrund av den organiserade brottsligheten, gängvåldet och ökade antalet dödsjutningar, föreslår att kommunfullmäktige ska fatta beslut om att göra Stockholms stad till pilotkommun för Cure Violence metodiken.

Förvaltningen välkomnar motionärens vilja att prova metoder och arbetssätt mot våldet och kriminaliteteten. Dock framhåller förvaltningen att det vid införande av nya metoder av detta slag är det av vikt att de är beprövade och utvärderade. Cure Violence metodiken är inte beprövad eller utvärderad i Sverige och det saknas tillräckligt med information om metoden hos bland andra Brottsförebyggande rådet (Brå) varpå förvaltningen bedömer att Stockholms stad inte kan vara pilotkommun för metoden i dagsläget.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialnämnden remitterat en motion (2023/149) om att göra Stockholm till pilotkommun för Cure Violence- metodiken. Motionen är skriven av Karin Ertlund, Centerpartiet.

Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Kungsholmens stadsdelsnämnd, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd.

Ärendets beredning

Tjänsteutlåtande har utarbetats inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor. Förvaltningsgruppen har

behandlat ärendet 17 maj. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet 17 maj.

Ärendet

Centerpartiet föreslår i sin motion att göra Stockholm till pilotkommun för Cure Violence-metodiken. Centerpartiet konstaterar i sin motion att den organiserade brottsligheten, gängvåldet och antalet dödsskjutningar ökar. Motionären framhåller att nyckeln till framgång är ett bra samarbete mellan alla delar i samhället. Statens myndigheter, kommuner och civilsamhället behöver arbeta tillsammans. Motionären beskriver att samarbetet mellan polis och kommun har blivit mycket bättre sedan arbetet utvecklades med start på Järva, och som sedan tagits vidare i söderort och andra delar av staden. Dock finns det behov av fler poliser, ordningsvakter och sociala insatser samt även behov av nattvandrande föräldrar och ett engagerat föreningsliv.

Vidare framhåller motionären att det är viktigt att lära av andra som hittat framgångsrika arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. Cure Violence är enligt motionären en metod som framgångsrikt använts i många länder där civilsamhället bidragit till att begränsa spridningen av våld i utsatta miljöer. Cure Violence metodiken ser på kriminalitet utifrån ett folkhälsoperspektiv och arbetar för att stoppa kriminaliteten såsom man arbetar för att stoppa en epidemi. Detta genom att personer från civilsamhället, med förankring i lokalsamhället, arbetar uppsökande vid misstanke om att en konflikt håller på att bryta ut och försöker att stoppa och mildra innan konflikten blir våldsamt. Cure Violence metodiken följer en tredelad förebyggande strategi; att upptäcka och avbryta planerat våld, förändring av beteende hos högriskindivider och förändrade samhällsnormer.

Jämställdhetsanalys

Förslaget om att kommunfullmäktige ska fatta beslut om att göra Stockholm till pilotkommun för Cure Violence metodiken berör både kvinnor och män, då den övergripande ansatsen bakom förslaget är att stoppa utvecklingen av den organiserade brottsligheten, gängvåldet och dödsskjutningar och vända den utvecklingen.

Olika grupper av människor begår och utsätts för olika typer av brott. Kön är vid sidan av ålder den faktor som har starkast koppling till våld och kriminalitet^{1, 2}. Det är betydligt fler pojkar/män än flickor/kvinnor som misstänks för brott, men de som drabbas av brott är både män och kvinnor.

¹ Lilly, J. Robert; Cullen, Francis T.; Ball, Richard A. (2011) *Criminological theory: context and consequences*.

² Sarnecki, Jerzy (2009) *Introduktion till kriminologi*.

Av regeringens betänkande *Kommuner mot brott* (SOU 2021:49) framgår att otryggheten har ökat i stora delar av det svenska samhället och att kvinnor i samtliga åldersgrupper upplever otrygghet i betydligt större utsträckning än män. Detta gäller särskilt kvinnor som bor i utsatta områden. Mot bakgrund av det kan insatser som syftar till att öka den upplevda tryggheten antas ha något större påverkan på kvinnors upplevelser av otrygghet jämfört med mäns upplevelser av otrygghet. Insatser för att motverka att barn och unga ska dras in i kriminalitet kan antas ha större direkt påverkan på pojkar och unga män då gärningspersonen i 86 – 98 procent av brotts typerna misshandel, hot, rån och sexualbrott är en man. Dock måste både flickor och pojkar och kvinnor och män förhålla sig till normer för män, maskulinitet och våld, varför det är viktigt att använda sig av våldspreventiva metoder med ett jämställdhetsperspektiv.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar motionärens uppfattning om att den organiserande brottsligheten, gängvåldet och antalet dödsjutningar ökar och att nyckeln till framgång är ett bra samarbete mellan alla delar i samhället. Statens myndigheter, kommuner och civilsamhället behöver arbeta tillsammans.

I Stockholms stad är trygghetsfrågan en prioriterad fråga. I Stockholms stads budget 2023 står det att;

”Stadens arbete med trygghet och säkerhet är högt prioriterat. Tryggheten i staden måste öka. Tidiga och kunskapsbaserade insatser ska prioriteras för att varje individ ska få de bästa förutsättningarna genom livet. Kommunstyrelsen leder och koordinerar stadens trygghets- och brottsförebyggande arbete genom att öka kunskap och bidra till utveckling inom stadens verksamheter med väl underbyggda arbetssätt och åtgärder.

Att Stockholm är och upplevs som en trygg och säker stad är ett ansvar som sträcker sig över samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Arbetet för att stärka kommunkoncernens trygghetsskapande kapacitet är en prioriterad uppgift som ska syfta till ökad trygghet och säkerhet genom förebyggande systematiskt säkerhetsarbete, riktade insatser och trygghetsskapande åtgärder i den fysiska miljön, samt ett omfattande preventivt socialt arbete”.³

Som grund för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete finns Stockholms stads trygghetsprogram 2021–2023. Programmet ger en struktur för stadens brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete. Begreppet otrygghet definieras enligt

Stockholms stads trygghetsprogram 2020-2023 som oro för att utsättas för brott, oro för att närstående ska utsättas för brott, och oro över brottsligheten i stort och en mer allmän känsla av otrygghet. Stockholms stads trygghetsprogram är under revidering och nytt program, i enlighet med stadens budget 2023, väntas beredas för beslut i kommunfullmäktige januari 2024.

Brottslighet och dess bakomliggande orsaker är komplicerade fenomen. En person som begår brott har också ofta andra problem såsom missbruksproblematik, psykisk ohälsa, bristfällig skolgång, umgänge med personer med normbrytande beteende och arbetslöshet. Arbetet med att minska brottslighet och öka tryggheten förutsätter ett långsiktigt arbete med brett angreppssätt som inbegriper flera områden. Forskningen visar att goda uppväxtvillkor, god hälsa och att klara skolan med godkända betyg bidrar till att minska risken för att en person ska börja begå brott. Föräldrars hälsa och förmågor har också stor betydelse för barns utveckling. Förvaltningen menar att det sannolikt behövs riktade åtgärder på flera nivåer för att sätta stopp och vända utvecklingen, allt från att erbjuda personer som vill lämna en kriminell livsstil fungerande metoder till förebyggande insatser som motverkar nyrekrytering och hindrar barn och unga att börja begå brott. Kriminalitet och våld drabbar inte endast enskilda personer och deras anhöriga, utan det skapar även en otrygghet i hela bostadsområden och samhället i stort.

Nedan följer kortfattat hur socialförvaltningen arbetar för att bidra till det övergripande målet för Stockholms stads samlade brottsförebyggande, trygghets- och säkerhetsarbete som är att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo, vistas och verka i.

Insatser för att motverka att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet

Stockholms stads strategi 2019-2022 för att minska risken för att barn, unga och unga vuxna ska dras in i kriminalitet⁴ utgör ett komplement till Stockholms stads trygghetsprogram 2021-2023. Strategin syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete för att minska risken att barn, unga och unga vuxna dras in i kriminalitet. Socialförvaltningen ska genom sin samordnande och övergripande roll stödja berörda nämnder och bolag i arbetet med strategin. Socialförvaltningen har i år ett uppdrag att revidera strategin och lägga fram ett förslag till reviderad strategi för socialnämnden i juni.

Stockholms stads program för alkohol-, narkotika-, dopnings- och tobakspolitiken 2018 – 2021 syftar till att lyfta fram

utvecklingsområden för staden i ANDT-relaterade frågor, med det övergripande målet att Stockholms ska vara en stad fri från narkotika och dopning, med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol samt med ett minskat tobaksbruk. Att arbeta mot detta övergripande mål är centralt för en god folkhälsa, då ANDT tydligt påverkar människors livsvillkor och levnadsvanor. Missbruk, riskbruk och beroendeproblem samvarierar också ofta med annan psykisk och social problematik. Programmet är ett tvärsektorielt och stadsövergripande styrdokument och socialförvaltningen stödjer stadsdels- och fackförvaltningarna i arbetet med att implementera och integrera det ANDT-förebyggande arbetet i ordinarie verksamheter. Ett nytt ANDTS-program – denna gång även för spel om pengar – är framtaget och godkändes av socialnämnden i januari 2023. Programmet bereds nu vidare för beslut i kommunfullmäktige.

Socialförvaltningen har tillsammans med utbildningsförvaltningen och stadsdelsnämnderna i uppdrag att stödja arbetet med mentorer i våldsprevention (MVP). MVP är ett våldsförebyggande program att använda i skolor och fritidsgårdar (MVP fritid). Gemensamt för både skola och fritid är att programmen bygger på tre perspektiv våld, genus och åskådare. MVP som våldspreventiv metod har bäring på det brottsförebyggande- och trygghetsskapande arbetet.

Socialförvaltningen har i budgetuppdrag 2023 att samordna och stödja stadsdelsnämnderna i arbetet med att nå målet om att inte ha något särskilt utsatt område eller utsatt område inom Stockholms stad. Staden har fått statsbidrag för att genomföra en satsning på sociala insatser för barn och unga i utsatta områden under åren 2021–2023 där berörda stadsdelsnämnder kan använda dessa medel inom fem olika insatser för att förstärka arbetet. Syftet med statsbidraget är att minska risken för att barn och unga dras in i eller på andra sätt drabbas av kriminalitet⁵. Förvaltningen instämmer med motionären angående vikten av samverkan mellan olika aktörer i arbetet med att motverka kriminalitet. Sociala insatsgrupper (SIG) finns i Stockholms stads ytterstadsdelsnämnder. SIG är en arbetsmetod för samverkan mellan socialtjänst, polis, skola, arbetsmarknadsnämnden och andra aktörer för att stötta och hjälpa personer att sluta begå brott, lämna en kriminell livsstil, kriminella miljöer och våldsbejakande extremism eller förhindra att unga och unga vuxna utvecklar en kriminell livsstil eller involveras i våldsbejakande extremism. Arbetet samordnas av socialförvaltningen. Arbetet med social insatsgrupper fortsätter att utvecklas med ett skärpt kvalitetsfokus som leder till att

samordningen över staden förstärks och resultatet av utförda insatser systematiskt följs upp.⁶

Sedan oktober 2019 pågår arbete med Trefas- förstärkt samverkan mellan Kriminalvården, Polisen och Stockholms Stad i Järva.

Målet är att intensifiera och förstärka samarbetet, i syfte att förhindra flera dödsskjutningar, genom ett gemensamt operativt arbete som utgår från en gemensam lägesbild avseende kända riskindivider. Förvaltningen ser vinster med att fortsätta att utveckla samverkan mellan socialtjänst och polis inte minst med tanke på den tystnadskultur som präglar kriminella grupperingar liksom boende i prioriterade områden. Ett högt förtroende för myndigheter och rättsväsendet påverkar benägenheten att anmäla brott och att vittna vilket i förlängningen påverkar ett områdes upplevda tillit, trygghet och säkerhet.

I Stockholms stads program för stöd till anhöriga 2021-2024 ingår även målgrupperna anhöriga till personer med koppling till våldsbejakande extremism, anhöriga till personer med en kriminell livsstil och anhöriga till personer som drabbats av skjutningar och dödligt våld. Målet för Stockholm stads program för anhöriga är att staden ska ha ett anhörigperspektiv som genomsyrar alla verksamheter och yrkesgrupper som möter anhöriga. Med anledning av senaste tidens skjutningar och sprängningar i Stockholms stad där anhöriga blivit utsatta är frågan om socialtjänstens ansvar för att tillhandahålla stöd högst angelägen och prioriterad.

Förvaltningen framhåller att för att vända den negativa utvecklingen är det avgörande att samhället lyckas hindra barn och unga att börja begå brott. Det förutsätter förebyggande arbete som stärker barns, ungas, vuxnas och föräldrars förmågor och resurser. Ett exempel, bland flera i Stockholms stad, för att motverka nyrekrytering till kriminalitet är *Lokala samordnare mot rekrytering till kriminalitet*, LOSAM. Målgruppen är barn mellan 10 och 15 år. Arbetet utgår från snabba och tidiga insatser i samverkan mellan offentliga aktörer, familj och nätverk runt barnet. LOSAM erbjuder samtal med fokus i att öka föräldrars delaktighet i barnets vardag och stärka föräldraskapet. Detta genom att identifiera och stärka resurser, skyddsfaktorer och nätverk runt barnet samt bygga vidare på det som får föräldrar och barn att må bra tillsammans.

Forskning och erfarenhet betonar vikten av att erbjuda stöd tidigt. Rinkeby utökade hembesöksprogram (RUTH) är en modell framtagen av Karolinska Institutet i samarbete med Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd och barnhälsovården i Rinkeby. RUTH finns i sex ytterstadsdelsnämnder i Stockholms stad. Målgruppen för insatsen

är förstagångsföräldrar och föräldrar som föder sitt första barn i Sverige. En sjuksköterska från barnhälsovården och en föräldrarådgivare från socialtjänsten gör sex hembesök under barnets 18 första månader. Syftet är att ge föräldraskapsstöd och bygga tillit mellan personalen och familjen för att vid behov länka till vidare stöd i samhället.

Att klara av skolan är en av de starkaste skyddsfaktorerna för att barn och unga ska få goda uppväxtvillkor och i förlängningen ett tryggt liv med arbete och försörjning. För att skolan ska kunna utgöra bästa tänkbara skyddsfaktor krävs både skolnärvaro och att barnet eller den unge når målen för undervisningen. I Stockholms stad finns skolsociala team där skolan och socialtjänsten samarbetar på ett tidigt stadium för att fånga upp och ge stöd till elever i årskurs 4-9 som har en upprepad eller längre frånvaro. Målet för de skolsociala teamens arbete är att målgruppen ska öka sin närvaro i grundskolans undervisning och uppnå gymnasiebehörighet. Stadsdelsnämnderna arbetar också för att med stöd av socialförvaltningen utveckla socialtjänstens insatser för att stabilisera skolgången för barn och unga som är aktuella inom socialtjänsten.

Förvaltningen är enig med motionären om att det är viktigt att lära av andra som hittat framgångsrika arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. Forskning och professionell erfarenhet visar att det finns vissa metoder och arbetssätt som är effektiva för att motverka och förebygga kriminalitet. Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsstöd av vetenskapligt utvärderade insatser (*Insatser för att motverka fortsatt normbrytande beteende och återfall i brott med rekommendationer för socialtjänstens arbete med barn 6-17 år och deras föräldrar*). Förvaltningen samordnar stadens deltagande i Socialstyrelsens implementeringsstöd av ovan kunskapsstöd. Målet är att skapa goda förutsättningar att implementera insatserna som rekommenderas i kunskapsstödet.

Förvaltningen omvärldsbevakar ny forskning, metoder och arbetssätt och sprider vidare till stadens medarbetare. Under 2022 och 2023 har förvaltningen anordnat kunskapshöjande utbildningsinsatser i form av en föreläsningsserie inom området *unga och vuxna i kriminalitet* för stadens chefer och medarbetare. Bland annat har forskare från Kriminologiska institutionen på Stockholms Universitet, Karolinska Institutet, Rättsmedicinalverket, Polismyndighetens nationella operativa avdelning och Kriminalvården föreläst om forskningsläget och beprövade metoder.

Förvaltningen välkomnar motionärens vilja att prova metoder och arbetssätt mot våldet och kriminaliteten. Dock framhåller förvaltningen att det vid införande av nya metoder av detta slag är

det av vikt att de är beprövade, utvärderade och rekommenderade. Cure Violence metodiken är inte beprövad eller utvärderad i Sverige och det saknas tillräckligt med information om metoden hos bland andra Brottsförebyggande rådet (Brå) varpå förvaltningen bedömer att Stockholms stad inte kan vara pilotkommun för metoden i dagsläget.

Nyckeln till framgång är ett bra samarbete mellan alla delar i samhället. Statens myndigheter, kommuner och civilsamhället behöver arbeta tillsammans. Förvaltningen delar motionärens bild. Socialtjänsten behöver på lokal nivå ha ett gott samarbete med förskola, skola, fritid, hälso- och sjukvård, polis och andra viktiga aktörer som gemensamt kan bidra till goda uppväxtvillkor.

Som redovisat ovan bedriver Stockholms stad flertalet satsningar med syftet att stoppa kriminalitet och förebygga nyrekrytering till kriminalitet. Utifrån den komplexa problembilden krävs långsiktigt förebyggande arbete av flera samhällsaktörer, genom insatser med stöd i forskning och erfarenhet, samtidigt och tillsammans för att kunna vända utvecklingen.

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Motion om att göra Stockholm till pilotkommun för Cure Violence-metodiken

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2023-05-11
Maria Karlsson, Tf. avdelningschef	2023-05-10